

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMÂNĂ

Sub conducerea D-lui SILIU RĂDULESCU Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

Mircea Djuvara. — *O nouă lucrare a lui Wilhelm Sauer*
Wilhelm Sauer. — *Filosofia Juridică în România.*
Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație S. I-a —*
Asanarea datorilor. — Declarații de asanare. — Adresarea
lor. — Instanța care este competente (Constantin Haidadlu
cu Constantin Bogov).
Curtea de Apel din București Secția IV-a. — Jurământ de-
cizoriu. — Dacă poate fi deferit prin concluziuni subsidiare.
(Maria Mihăescu cu N. D. Protopopescu).

O NOUA LUCRARE A LUI WILHELM SAUER

Wilhelm Sauer, cunoscutul filosof german al dreptului¹⁾ a scos de curând de sub tipar un voluminos volum intitulat „Rechts-und Staatsphilosophie (Eine systematische Einführung in das lebende Recht)“²⁾

După cum subtitlul o arată, această lucrare încearcă a explica dreptul ca o realitate vie, în legătură cu preocupările recente ale politicii generale și în deosebi cu acelea ale național socialismului german.

Intr'o primă parte autorul expune diferitele doctrine despre stat și despre drept; partea a doua se ocupă de stat în legătură cu ideea de popor, cu aceea de cultură și cu aceea de forță, în partea a treia și ultimă găsim studiate natura dreptului, atributele dreptului real, legăturile dreptului cu disciplinele învecinate, ideea de drept, izvoarele dreptului pozitiv, și apoi o serie de probleme speciale, precum diviziunile dreptului, interpretarea juridică, formarea judecării juridice, natura dreptului internațional și principiile conducătoare ale unui program european.

Wilhelm Sauer este în Germania unul din reprezentanții cei mai de seamă a ideii care se impune tot mai mult în cercurile juriștilor apuseni, că știința dreptului este cu totul altceva decât cunoștința artei de a aplica dreptul în cazurile individuale. Juristul

1) Principalele lucrări: Grundlagen der Gesellschaft: eine Rechts-Staats und Sozialphilosophie, Berlin, 1924, 504 pag.; Lehrbuch der Rechts — und Sozialphilosophie, Berlin 1929, 347, pag.; Grundlagen der Wissenschaft und der Wissenschaften, Berlin, 1926, 437 pag. Philosophie der Zukunft: eine Grundlegung der Kultur, Stuttgart, 1923, și 1926, 428 pag.; Grundlagen des Strafrechts, Berlin 1921, 685 pag.; Kriminalsoziologie Berlin, 1933, 818 pag.; Grundlagen des Prozessrechts, Stuttgart, 1919 și 1929, 670 pag.

2. Stuttgart, Ed. Enke, 1936, 495 pag.

adevărat nu este practicantul dreptului, întocmai după cum un grădinar, oricât de priceput, nu este încă în nici un fel botanist — om de știință. De aceea și învățământul dreptului nu se poate mărgini numai la expunerea cunoștințelor și rețetelor utile pentru practica curentă.

Spre a funda o asemenea știință juridică, Sauer expune o concepțiune social filosofică, de un mare interes chiar și pentru cei cari nu pot împărtăși vederile sale.

În noua sa lucrare, Wilhelm Sauer caută să precizeze structura intimă a dreptului real, arătând că el are trei „dimensiuni“. Dreptul trebuie într'adevăr să aibă o „formă“, căreia îi corespunde în viața publică ideea de „stat“. Dar el e totodată și o „realitate a vieții“, căreia îi corespunde în fapt ideea de „putere“. În fine, el este și o „direcțiune“ (ceea nu e tot una cu un „scop“) spre valori culturale naționale; acestei „direcțiuni“ îi corespunde în viața publică ideea de „națiune“, precum și ideea de „cultură“, prin care se încheagă orice națiune.

Ideea de drept reprezintă astfel o perfecționare neîntreruptă a națiunii respective constituită ca stat, și anume prin valori *obiective*, integrate într'o unitate *culturală*; dreptul este prin urmare purtătorul valorilor naționale.

Dar realizarea dreptului este obiectul și scopul atât al formelor, cât și al direcțiunilor pe care dreptul le cuprinde în viața socială; realizarea lui nu se face însă decât cu ocaziunea „cazurilor“ individuale, căci esența dreptului nu stă în reguli abstracte.

Pentru Sauer dreptul are așadar o natură „funcțională“, așa cum se exprimă el în lucrările sale anterioare, și nu are sens de cât în raport cu aplicarea lui la cazurile individuale (Einzelfülle).

În fiecare din aceste cazuri concrete trăește prin urmare, manifestându-se prin cele trei dimensiuni ale dreptului, câte o realitate mai profundă, o „monadă juridică“ (Rechts-Monade); se formează astfel o concepțiune metafizică a lumii, monadele le juridice fiind părți din unitatea armonică a unui întreg mult mai larg. Monadele juridice fiind părți din unitatea armonică a unui întreg mult mai larg. Monadele juridice cuprind tendința imanentă spre o cultură unitară integrală și sunt astfel condițiunile și elementele vieții sociale. Ele constituie puteri creatoare. De aceea sistemul mona-

delor nu e niciodată un sistem închis și formează un tot care niciodată nu se încheie, ci este prin definițiune un impuls neîncetat spre o continuă lărgire și perfecționare a vieții.

Sauer arată dificultățile insurmontabile ale teoriei obișnuite despre izvoare, socotite ca condițiuni sociologice ale dreptului pozitiv, și ajunge la concluziunea, că numai cultura națională a unui popor, anume prin monadele juridice, ca puteri și valori realizatoare în viața etatică a comunității naționale, pot fi considerate ca adevăratele creatoare ale dreptului pozitiv.

În fine, pentru fundarea dreptului internațional, Sauer socotește, ca și Fichte și Hegel că istoria universală este o dezvoltare progresivă a ideii de libertate într-o armonie superioară. Fiecare popor trebuie să fie liber a-și valorifica cultura sa proprie, unindu-se tot mai mult cu popoarele învecinate în această privință și constituind progresiv prin fructificarea reciprocă a culturilor naționale, o conștiință și o comunitate a națiunilor civilizate. Suveranitatea fiecărui stat trebuie astfel să se autolimeze, dar spre a nu se știrbi ideea de justiție, aceasta nu se poate face decât într-o măsură uniformă pentru toate statele și guvernele. Autolimitarea suveranității neputând fi impusă cu forța din afară, dreptul internațional este, în această măsură, un drept intern etatic, dar care trebuie să se întemeieze pe conștiința relațiilor și interdependenței progresive a intereselor diferitelor state, conștiință tot mai vie a realității unor valori culturale comune.

Concepțiunea lui Sauer, ca și a lui Max Ernst Mayer, este în linia școlii filosofice de azi, inspirată ca și celelalte din Germania de Kant, așa zisă din Sudvestul Germaniei (Heidelberg), în frunte cu Rickert Windelband și Emil Lask.

Sauer recunoaște ca premergători ai săi, și în genere ca fondatori ai gândirii germane contemporane, pe Leibnitz, Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Schopenhauer și Nietzsche. El socotește pe Kant și Stammler ca o etapă indispensabilă pentru cunoașterea filosofiei juridice recente. Dar școala din care face parte neokantismului de la Marburg și concepțiunilor care au derivat direct din el (Hermann Cohen, Paul Natorp, Rudolf Stammler, Hans Kelsen, etc.), învinuirea de a se ocupa numai de *forma* și de *mijloacele* dreptului, și nicidecum de *esența* și *scopul* lui, neglijind astfel latura lui reală cultural-sociologică. Socotind deci această concepțiune ca prea logic formalistă și căutând să o perfecționeze, noul curent din Sudvestul Germaniei crede a putea funda cunoștința în genere, și în special cunoștința juridică, pe realitatea valorilor culturale care stau la baza vieții.

Această școală este astfel distinctă de aceea neohegeliană a juriștilor contemporani Binder, Emge, Lorenz, pentru cari realitatea stă în dialectica rațiunii și dupe cari rațiunea creiază atât lumea materială, psihologică și socială, cât și lumea teleologică a moralei și a dreptului. Se deosebește și de școala fenomenologică, întemeiată de Husserl, după care realitatea stă în esențe tipice, cunoscute a priori, printr-o

metodă originală de simțire imediată, și care reamintește astfel, dar sub o formă intuitivă, concepțiunea platonice a Ideilor.

Lucrarea nouă a lui Sauer nu se poate pătrunde bine fără cunoștința lucrărilor sale precedente și fără aceea a principalelor curente din filosofia juridică germană de azi. De aceea această lucrare cuprinde o expunere a acestor curente, care sunt puse în legătură și cu concepțiile de gândire juridică formulate pretutindeni în lumea civilizată; ea expune și criticile pe care autorul se crede în drept să le formuleze contra fiecărei concepțiuni.

Teoriile care reduc totul la valori culturale, cum și aceea a lui Sauer, cu monadele sale juridice concrete, au scopul de a depăși raționalismul pur, derivat din critica neokantiană a cunoștinței, întemeiată pe realitatea științei.

Ele cuprind desigur o latură extrem de instructivă, mai ales în drept, întrucât înlătură formalismul sec și lipsit de fecunditatea efectivă al unora din neokantieni.

Credem însă că ar putea fi adâncite prin ideea că aceste valori culturale, fie că sunt esențe generale, fie că sunt tipice sau chiar concrete, se întemeiază tot pe rațiune, anume pe dialectica rațiunii, și prin urmare numai în acest fel se poate vorbi de obiectivitatea lor, de fecunditatea lor în viața socială pe care o constituie, și de puterea lor progresivă în explicarea și crearea realităților.

MIRCEA DJUVARA

Profesor la Facultatea de Drept
din București

FILOSOFIA JURIDICĂ ÎN ROMÂNIA

de WILHELM SAUER

Credem interesant a publica aci, deși are multe lipsuri, o traducere a paragrafului din lucrarea recentă „Rechts-und Staatsphilosophie”, (1936) în care Wilhelm Sauer încearcă, în cadrul unui tablou al filosofiei juridice din toate țările civilizate, să expună ceea ce s'a făcut și în România în această direcțiune.

România, care a devenit la 1918 de două ori mai mare ca întindere și populațiune, nu are încă o unificare desăvârșită legislativă și culturală; în noile teritorii se aplică încă dispozițiuni ale dreptului ungar, austriac sau rusc. Este probabil, ca în noua situațiune concepțiile valoroase ale filosofiei juridice ungare să fie folosite. În genere se exercită însă în România o influență veche și puternică a culturii franceze. Țara este latină încă de pe vremea lui Traian și, deoarece nu și-a constituit unitatea politică decât în 1859, prin unirea Munteniei și Moldovei, și-a îndreptat privirile pentru educație și cultură, în lipsa unei tradițiuni mai vechi, în spre Vestul Europei și în special în spre Franța, luând din această țară dreptul civil

și penal, precum și dreptul public și concepția generală despre drept¹⁾.

Știința juridică română întrebuițează astfel, cu multă distincțiune, literatura și metodele occidentale, în special cele franceze.

Filosofia dreptului românesc poate fi caracterizată pe scurt, atât în direcțiunile sale, cât și în cuprinsul său esențial, ca întemeindu-se pe un drept rațional cu un fundament sociologic și cu o tendință social-filosofică; se pot observa și tendințe spre o teorie a valorilor, la fel ca în concepțiile noi germane.

1) În România domină punctul de vedere al *pozitivismului juridic*. Există un mare interes al juriștilor pentru crearea unei legislații unitare în noul stat mărit, care cuprinde ținuturi cu culturi așa de deosebite; este astfel de înțeles că până acum s'a lăsat pe planul al doilea interesul pur științific și că acesta din urmă s'a manifestat mai ales prin „essais-uri“ în materii speciale, după felul francez.

Mircea Djuvara (Profesor la București²⁾) a propus totuși un sistem bine încheșat de drept rațional pe baze teleologice, sistem desfășurat până la principalele probleme speciale ale dreptului; acest autor a devenit cunoscut în cercurile cele mai largi prin studiile sale numeroase apărute în limbi diverse.

Intr'o direcțiune asemănătoare au lucrat Drăghicescu și D. Gusti (ambii Profesori la București), Andrei Rădulescu (Președintele Academiei Române), ca și Cassius Maniu (Profesor la Cluj).

Pozitiviști în dreptul public sunt: Paul Negulescu și A. Teodorescu (ambii Profesori la București), Gheorghe Alexianu (Profesor la Cernăuți), George Sofronie (Profesor la Cluj).

2) Autorii numiți dovedesc un interes special și pentru sociologia dreptului, influențați poate în această privință mai mult de Anglia, din cauza scopurilor practice imediate pe care le urmăresc pentru reforma legislativă și practica judiciară.

Sunt reprezentate însă și vederile curente germane, după care dreptul formal trebuie să posede validitate (*Geltungskraft*) spre a fi într'adevăr drept³⁾. O expunere completă asupra scriitorilor și tendințelor în sociologie a fost prezentată pe scurt de Speranția⁴⁾.

3. În filosofia socială se lucrează în felul francez pe căi psihologo-sociologice.

1) Detalii se găsesc în Revista „Dreptul“ (București). Se lucrează cu un larg aparat bibliografic vest-european, inclusiv german.

2) Teoria generală a dreptului, 3 vol. 1930 (în românește). Se referă la o literatură foarte bogată și multă literatură germană: *Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, 1934; *La théorie de la cause à la lumière de la théorie du droit* (Revue Int. de la Théorie du droit, 1932); *Considerazioni sul metodo induttivo nella scienza giuridica* (Riv. Int. di Filosofia del Diritto, 1931); *Relativita e diritto* (ibidem 1935); *Réflexions sur le problème de la souveraineté et sur la réalité juridique de l'Etat*, 1935; în *Anuarul Institutului Internațional de Filosofie a dreptului*, *Despre izvoarele dreptului*, I, 1934 și *Despre normele sociale*, II, 1936.

3) Djuvara, *Drept rațional*, 1934, pag. 42.

4) *Problemele sociologiei contemporane*, 1933 (București).

Dar teoria cunoștinței a neokantianilor (Stammler) și teoria germană a valorilor (Sauer) sunt folosite foarte larg¹⁾.

În locul concepțiilor catolice des folosite în Franța, sunt prezentate uneori în România vederi ortodoxe, întrucât se pot manifesta în știința juridică și în filosofia socială.

Dr. Wilhelm Sauer

Profesor la Universitatea din Münster

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența de la 15 Octombrie 1935

Președinția D-lui Sever Tipei, consilier

Constantin Haidarliu cu Constantin Bogov

ASANAREA DATORIILOR. — DECLARAȚII DE ASANARE. — ADRESA REA LOR. — INSTANȚĂ COMPETINTE. — ART. 8 DIN LEGEA PENTRU LICHIDAREA DATORIILOR DIN 7 APRILIE 1394.

Față de dispozițiile art. 8 din legea pentru lichidarea datoriilor cari prevăd că declarațiile de asanare a proprietarilor de mai mult de 10 hectare se vor face la Tribunalul domiciliului debitorului, iar cel al proprietarului de mai puțin 10 hectare la Judecătoria aceluiași domiciliu și întrucât nu există nici o dispozițiune care să reglementeze competența după alte norme decât întinderea terenului aflat în proprietatea debitorului, urmează că acesta este singurul criteriu după care se determină competența în atare materie, indiferent dacă terenul se găsește sau nu în posesia debitorului.

No. 1393. — Admis recursul făcut de Constantin Haidarliu în contra sentinței cu No. 116/935 a Trib. Cetatea Albă în proces cu Constantin Bogov.

Curtea deliberând,

Asupra recursului făcut de Haidarliu Constantin în contra sentinței Tribunalului Cetatea Albă Secția II-a, cu No. 116/1935;

Văzând motivul I de casare formulat de recurent;

Având în vedere sentința atacată cu recurs, din care rezultă că recurentul a chemat în judecată pe intimatul Constantin Cerni Bogov, debitorul său, cerând să fie declarat decăzut din beneficiul legii dela 7 Aprilie 1934, pe motivul că numitul debitor în declarațiunea de asanare ce a făcut, a omis cu rea credință să arate întreg activul său;

Că ambele instanțe de fond au respins acțiunea și pentru a da această soluțiune, Tribunalul constată din certificatul Greței No. 26373/1934 ca și din copia actului de vindere-cumpărare, că intimatul a cumpărat în anul 1928 dela Mitrofan Cerni, un teren în suprafață de 9¹/₂ hectare; că în declarațiunea de conversiune prezentată Judecătoriei Bairamcea, intimatul

1) Djuvara, op. cit., pag. 17, 20, 40, 41, 52, 54, 71, 74, 80, 94—95, 123 și urm., 193, etc.

nu a prevăzut și acest teren, el mărginindu-se să indice ca activ o casă, un loc de curte și un teren în suprafață de 7.76 hectare, altul decât cel la care se raportează actul susmenționat; că însă, intimatul susținând că nu a intrat în posesiunea pământului cumpărat, care în urma unei învoielii a fost trecut de vânzător, în folosința altor locuitori, Tribunalul constată pe baza depunerilor martorilor audiați și a certificatelor liberate de organele fiscalului și primăria respectivă, că intimatul nu este trecut în roluri cu terenul de $9\frac{1}{2}$ hectare și că afară de terenul de 7,76 hectare nu mai posedă decât casa cu locul de curte; că deși actul de vânzare din 1928, a fost încheiat cu toate formele legale, totuși intimatul nu a avut nici un moment posesiunea imobilului ce cumpărase, deoarece el nu a achitat prețul, astfel că vânzătorul l-a dat în folosința locuitorilor S. Telicov și Balan, care-l stăpânesc și astăzi; că în asemenea condițiuni Tribunalul găsește că intimatul a fost de bună credință și deci nu i se poate imputa că ar fi ascuns terenul cumpărat, pe care nu l-a declarat, de vreme ce nu l-a posedat niciodată; că mai departe, Tribunalul motivează că intimatul n'ar putea fi considerat nici ca proprietar aparent al acestui teren, în sensul art. 1 al legii pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane, căci acest text se raportează la proprietarii aparenti, adică la aceia care n'au titluri de proprietate, dar își sporesc veniturile prin folosința anumitor bunuri; că în fine, recurentul susținând că intimatul posedă mai mult de 10 hectare, așa că cererea de asanare trebuia făcută la Tribunal, nu la Judecătoria, Tribunalul înlătură și această obiecțiune, motivând că odată ce s'a stabilit că intimatul posedă numai 7 ha. 76 arii, declarațiunea de asanare bine a fost depusă la Judecătoria, Tribunalul având competența să primească atari declarațiuni, numai în cazul în care debitorii ar poseda mai mult de 10 hectare;

Având în vedere că prin motivul I de casare se pretinde că dovada proprietății celor $9\frac{1}{2}$ hectare fiind făcută cu act autentic de vindere-cumpărare, care nu putea fi combătut cu proba testimonială și stabilindu-se că intimatul debitor are în proprietatea sa împreună cu terenul declarat, mai mult de 10 hectare, cererea de asanare trebuia făcută la Tribunal, nu la judecătoria de ocol, deci tribunalul judecând astfel, a violat art. 1, 8 și 10 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934 și a comis un exces de putere;

Considerând că art. 8 din legea citată prevede că debitorii agricoli, proprietari de mai mult de 10 hectare, cât și debitorii agricoli de mai puțin de 10 hectare, care însă ar poseda și proprietăți urbane sau suburbane, susceptibile de a fi supuse impozitului pe clădiri, care nu au făcut declarații de asanare, vor trebui să facă asemenea declarații în termen de o lună dela publicarea legii; că același articol mai dispune că declarațiile proprietarilor de mai mult de 10 hectare se vor face la tribunalul domiciliului debitorului, iar cel al proprietarilor de mai puțin de 10 hectare la Judecătoria domiciliului debitorului;

Considerând că legiuitorul referindu-se prin acest text numai la proprietari și întrucât nu există nici o dispozițiune care să reglementeze competența după alte norme decât întinderea terenului aflat în proprietatea debitorului, urmează că acesta este singurul criteriu după care se determină competența în atare materie, fiind astfel indiferent dacă terenul se găsește sau nu în folosința și posesiunea debitorului;

Considerând că în speță, după cum s'a arătat, intimatul în declarațiunea de asanare, a indicat ca activ o casă, un loc de curte, și un teren de 7 hectare 76 arii, iar recurentul a cerut ca intimatul să fie decăzut din beneficiul legii dela 7 Aprilie 1934, pe considerațiunea că a ascuns cu rea credință o parte din activ și anume un teren de $9\frac{1}{2}$ hectare cumpărat în 1928, cu act autentic depus în copie la dosar și în al doilea rând să se constate că declarațiunea greșită a fost făcută la Judecătoria, debitorul având în proprietatea sa cu terenul ce a cumpărat în 1928, mai mult de 10 hectare;

Considerând că este cert că debitorul a putut să se servească de proba cu martori pentru a dovedi că nu a fost de rea credință atunci când a prezentat declarațiunea de asanare fără să treacă și terenul de $9\frac{1}{2}$ hectare cumpărat în 1928, deoarece proba testimonială era admisibilă, fiind vorba de stabilirea unui simplu element de fapt;

Că însă, aceiași probă nu putea fi invocată pentru a stabili că intimatul debitor n'ar fi proprietar și asupra terenului de $9\frac{1}{2}$ hectare cumpărat în 1928, căci în atare caz, dovada achizițiunii fiind făcută cu act autentic, conținutul unui asemenea act nu putea fi combătut prin martori;

Că așa dar, din punct de vedere al competenței, actul autentic în discuțiune prin care s'a susținut că intimatul a dobândit prin cumpărare $9\frac{1}{2}$ hectare, e dovadă deplină a proprietății în sensul art. 8 din legea pentru lichidarea datoriilor urbane și agricole, care nu putea fi înlăturată, atât timp cât nu s'a dovedit cu mijloacele legale de probă, că în momentul prezentării declarațiunii de asanare, contractul de vindere-cumpărare se găsea desființat;

Că în consecință motivul I de casare fiind întemeiat, recursul urmează a se admite.

Pentru aceste motive, admite.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III-a

Audiența de la 15 Noembrie 1935

Președinția D-lui A. Bogdan, președinte

Maria Mihăescu cu N. D. Protopopescu.

JURĂMÂNT DECIZORIU. — DACĂ POATE FI DEFERIT PRIN CONCLUZIUNI SUBSIDIARE. — ART. 1210 COD. CIVIL.

Jurământul decizoriu poate fi deferit atât prin concluziuni principale, cât și subsidiare, întru cât potrivit art. 1210 cod. civ. jurământul decizoriu poate fi dat în tot cursul procesului, și deci implicit și în mod subsidiar,

când partea recurge la el ca la un mijloc extrem în temerea că mijloacele de probă pe care le-a invocat ar putea să-i fie respinse de instanța de judecată, sau ar fi găsite insuficiente din punctul de vedere al puterii lor doveditoare.

No. 453. — Respins ca nefondat apelul făcut de Maria Mihăescu în contra jurnalului cu No. 22905/934 a Trib. Ilfov S. Notariat în proces cu N. D. Protopopescu.

Curtea în Majoritate,

Având în vedere apelul făcut de Maria Mihăescu prin petiția înregistrată la Nr. 14480/934, contra jurnalului Trib. Ilfov Secția Notariat cu Nr. 22905/934;

Având în vedere actele dosarului, susținerile și opiniile părților;

Având în vedere că prin jurnalul atacat cu apel s'a admis cererea făcută de N. D. Protopopescu, pe baza art. 68 din legea de asanare din 7 Aprilin 1934, cu petiția înregistrată la Nr. 24736 din 11 Aprilie 1934, și s'a desființat toate măsurile de urmărire și asigurare luate asupra moșiei Mărunțișu, din Jud. Dâmbovița, de către creditoarea Maria Mihăescu, pe baza actului de vânzare aut. la Nr. 3124/936, și a actului adițional autentificat la Nr. 9227/936, și de Banca Franco Română, pe baza actului de ipotecă înscris de Trib. Dâmbovița la Nr. 79/929, precum și măsura de conservator luată în baza acestor acte.

Având în vedere că prima instanță înlăturând obiecțiunile creditoarei, cum că debitorul era comerciant în momentul contractării în calitate de reprezentant al societății „Skoda“, și că creanța este comercială, pe motiv că deși rezultă dintr'o vânzare de moșie, totuși operația dintre părți este o operație de deschidere de credit, care pentru comercianți este o operațiune esențială comercială; și mai mult, moșia i-a servit debitorului nu în scopul cultivei ci pentru garantarea altor operațiuni de împrumut, cum și obiecțiunea că debitorul a omis cererea debitorului N. D. Protopopescu, constatând că acesta a făcut dovada că totalitatea creanțelor sale sunt agricole, astfel că îndeplinește condițiunile cerute de alin. b, de sub litera B., a art. 1 din legea asanării din 7 Aprilie 1934, că debitorul a făcut declarația de asanare cerută de art. 8 al legii conversiunii, și că a făcut dovada proprietății cu însăși actul de vânzare pus în executare de creditoare.

Contra jurnalului de desființarea măsurilor de asigurare, creditoarea Maria Mihăescu a făcut apel pe următoarele motive: greșit prima instanță a judecat că actul de vânzare ce constituie creanța pentru partea prețului neplătit este un act civil, întrucât cumpărătorul era comerciant la data cumpărării, iar creanța era comercială; că greșit prima instanță a respins excepția ridicată de creditoare și bazată pe art. 10 din legea conversiunii, din 7 Aprilie 1934, deoarece din probele de la dosar, s'a dovedit că debitorul a avut și are în afară de cele cuprinse în declarația s'a făcută conform legii de asanare din 1932, o însem-

nată altă avere compusă din acțiuni și participări în diferite societăți, pe care cu rea credință le-a omis și le-a înstrăinat în mod fictiv, și că oricarn ar fi soluția celor două motive de apel, debitorul neplătind două din ratele lichidării, e decăzut din beneficiul termenului, iar creditorul având drept să sechestreze bunul datornicului, apelanta urmează să fie menținută în posesia moșiei urmărită.

În ce privește primul motiv de apel și anume că actul de vânzare ce constituie creanța pentru partea prețului neplătit, este un act comercial iar nu un act civil, întrucât cumpărătorul era comerciant la data cumpărării și creanța era comercială;

Având în vedere că acest motiv a fost tranșat de această Curte prin jurnalul cu Nr. 3989 din 22 Mai 1935, pe următoarele considerațiuni:

Având în vedere că apelanta Maria Mihăescu a cerut și în apel proba testimonială pentru ca să dovedească că intimatul N. Protopopescu, în momentul cumpărării moșiei în discuție dela apelantă, era comerciant, că a cumpărat-o cu scopul comercial ca să-i servească drept câmp de reclamă, pentru vânzarea mașinilor agricole fabricate de Societatea Skoda, al cărei reprezentant de comerț era atunci, precum și cu scopul de a industrializa exploatarea ei, lucru ce ar fi putut îndeplini, între altele, printr'o industrie de morărit;

Având în vedere că această probă a fost respinsă de prima instanță, prin jurnalul apelat, ale cărui motive fiind juste și suficiente, urmează să fie însușite.

Având în vedere că din examinarea actului de vânzare al moșiei, rezultă că el cuprinde o vânzare pură și simplă și ca atare este un act civil;

Că, caracterul civil al unui asemenea act, rămâne neatins, chiar dacă cumpărătorul este comerciant și astfel caracterul creanței privilegiate a restului prețului neplătit, integral la facerea vânzării, care constituind una din condițiile vânzării, se încorporează într'ansa.

Având în vedere că din această cauză, apelanta nu poate susține ca restul prețului neplătit, constituie o creanță comercială, fiindcă prin aceasta apelanta ar fi deschis un credit cumpărătorului, care era comerciant;

Că, tot astfel apelanta nu poate susține că vânzarea în discuție ar avea caracter comercial, fiindcă intimatul ar fi cumpărat moșia cu intenția de a-și mări creditul în afacerile sale comerciale, întrucât cumpărarea unei moșii, făcută de un comerciant, rămâne tot un act civil.

Având în vedere că afirmarea apelantei cum că vânzarea are un caracter comercial, fiindcă a fost făcută către intimat în scopul ca aceasta să întrebuițeze moșia ca câmp de reclamă și de desfacere al unor mașini agricole, cu care făcea comerț, urmează să fie înlăturată, deoarece acest fapt nu rezultă din act, deoarece nici apelanta nu susține măcar că a fost pus în executare, el rămânând o simplă intenție atribuită de apelantă intimatului.

Având în vedere că pentru aceleași motive, urmează să fie înlăturată și afirmarea apelantei, cum că intimatul a cumpărat moșia cu intenția de a industrializa exploatarea ei ;

Că așa fiind, prima instanță a făcut în respingerea probei sus arătată, o justă aplicare a art. 69 al. b. al legii lichidării datoriilor din 7 Aprilie 1934, și pentru aceleași motive, ea nu poate fi admisă nici în apel ;

Având în vedere că în ce privește motivul de apel depus în mod suplimentar și anume : că debitorul neplătind două din ratele lichidării, a decăzut din beneficiul termenului, iar creditorul având drept să sechestreze bunul datornicului, apelanta urmează să fie menținută în posesia moșiei urmărită, el este nefondat pentru că, în litigiul de față se judecă dacă debitorul, în ceiace privește moșia, intră sau nu sub beneficiul legii lichidării din 7 Aprilie 1934, iar prin acest motiv, apelanta recunoscând că debitorul ei intra în prevederile legii, cere ca el să fie decăzut, nu dela beneficiul legii în fond, ci numai dela beneficiul termenului, lucru ce are cu totul altă cauză, decât aceea a apelului în procesul de față.

Că, de altfel, conform art. 14 al. 2, 3 și 4, din legea din 7 Aprilie 1934, rezultă că procedura decăderii dela termen, a acelor cari n'au plătit două rate, este numai de competența Tribunalului, care face executarea și care nu o pronunță deplin drept, fiindcă are puterea să acorde și termene de grație.

Că așa fiind, motivul suplimentar de apel, ridicat pentru prima oară în fața Curții este nefondat.

În ce privește motivul de apel că intimatul debitor în declarația sa din 1932, a omis cu rea credință a trece alte venituri și alt activ peste acelea arătate în zisa declarație.

Având în vedere că apelanta în ședința de la 16 Mai 1935, a mai cerut un supliment de probă testimonială, peste aceia cerută și admisă de prima instanță, prin jurnalul Nr. 9465/934, probă ce i s'a admis de Tribunal, pentru a dovedi că intimatul în declarația sa din 1912, a omis cu rea credință alte venituri și alt activ, peste acelea arătate în zisa declarație.

Având în vedere că nici oral, nici prin concluziile scrise nici prin motivele apelului său, apelanta nu arată, cum nu a arătat nici la Tribunal, în mod clar și precis cari sunt veniturile și care este activul dosit de intimat, quantumul și valoarea lor.

Având în vedere că suplimentul de probă cerut de apelantă, a fost respins de această Curte, pentru considerațiunile prevăzute în jurnalul cu Nr. 3989 din 22 Mai 1934, iar prin jurnalul acestei Curți Nr. 4993 din 24, Iunie 1935, a respins ca inadmisibilă cererea apelantei de a se incuviința efectuarea unei expertize contabile, care să controleze scriptele și registrele Băncii Române de Finanțare, cum și a Soc. „Scena” Auto Import și „Frotta” spre a se constata cari sunt participațiile intimatului debitor în aceste întreprinderi, atât azi, cât și la data declarațiilor de asanare dacă aceste participațiuni reprezentau vreo valoare de activ și cât aume.

Având în vedere că prin acest motiv de apel, apelanta nu precizează în ce consistă averea dosită de intimatul debitor cu rea credință și se mulțumește numai ca să afirme că această avere constă în acțiuni și participațiuni al căror nume nu-l arată, al căror quantum și valoare la 1932 nu o specifică și în asemenea condițiuni este evident că cererea nu are obiect determinat și că obiectul ei nu se poate determina de instanță când el nu a fost arătat de parte

Că, dacă însă, s'ar corobora obiectul acestui motiv nedeterminat de parte cu interogatorul luat la 16 Mai 1935, debitorului ar rezulta că activul pretins ar fi fost ascuns cu rea credință de acesta, constă în aproape toate acțiunile Băncii Române de Finanțare în valoare de circa 25.000.000 lei, și în parte din acțiunile Soc. Anon. Scena, valori ce însă interogatul a declarat că nu le mai posedă în 1932, din cauza crizei ce a atins comerțul bancar, acțiuni ce în 1932, nu mai valorau nimic.

Că, din coroborarea depunerilor martorilor ascultați la prima instanță și anume Colonel Ștefan Zăvoianu, Em. Dumitrescu expert contabil, Amiral A. Teodorescu, Mihail Ștefănescu avocat, Victor Antonescu, G. Donevschi, avocat, Petre Savu funcționar, Dem. Rădulescu, avocat Iuliu Ștefănescu avocat, Vl. Vladimirov, Al. Giugaru artist, Șt. Clodaru, artist, Andrei Gheorghiu funcționar și Ilie Rădulescu șofer, rezultă următoarele fapte : În anii 1927—1929, intimatul era foarte bogat, între altele posedă un număr însemnat din acțiunile Băncii de Finanțare, a cărei administrație o avea, această Bancă avea în activul ei o parte însemnată din capitalul Soc. Scena, din care cauză intimatul avea cuvânt și la conducerea acestei Societăți. În anul 1929, Banca de Finanțare a vândut cu borderou artistului Victor Antonescu 9000 acțiuni ale Soc. Scena ; după această dată intimatul a încetat activitatea ce avusese la Societatea Scena ; Banca de Finanțare în 1929 a încetat plățile, a intrat în defecitură, acțiunile ei nu au mai avut valoare pe piață, iar intimatul a plecat dela conducerea ei ; pulverizarea valorii acțiunilor Băncii de Finanțare, după 1929, s'a datorat crizei care, începând dela această dată a distrus capitalurile nu numai ale Băncii de Finanțare dar și a altor numeroase bănci mai importante decât aceasta.

Că, din toate acestea rezultă că în 1932, intimatul nu posedă acțiuni ale Soc. Scena ; că acțiunile Băncii de Finanțare de asemenea nu le mai posedă, și că chiar dacă le-ar mai fi posedat la 1932, ele nu mai reprezentau nici o valoare pentru ca cu rea credință intimatul să le fi omis din declarația activului său.

Că din actele dela dosar, mai rezultă că cererea de asanare făcută de intimat, în baza legii din 1932, i-a fost respinsă de Tribunal, pentru că s'a constatat că activul declarat a fost prea mic în report cu pasivul arătat în declarația sa din 1932.

Că așa fiind, nu se poate susține că la acea dată intimatul ar fi avut interes să ascundă din activul său, când tocmai, pentru a beneficia de dispozițiile

acelei legi, avea interes să-și mărească pe cât posibil acel activ.

Că, tot astfel nu se poate susține în mod serios, că intimatul în 1932, a ascuns din activ și că nu a putut intra astfel în prevederile legii de atunci, pentru că ar fi bănuit de atunci dispozițiile viitoarei legi din 1934 și că ar fi putut avea interes ca, pe de o parte să nu intre în prevederile legii din 1932, iar pe de altă parte din aceleași cauze să nu intre în acele ale legii din 1934.

Că, emiterea numai a unei astfel de idei, demonstrează neseriozitatea ei, fiindcă sub imperiul legii din 1932, intimatul avea interes să nu ascundă nimic din activul său, ci din contră să-l mărească pe cât posibil, raționament ce confirmă din nou faptele sus arătate, ce decurg din depunerile martorilor, anume că în 1932, intimatul nu mai avea în posesie alte valori, decât cele atunci cuprinse în declarația respectivă.

Că așa fiind, și pentru considerațiunile sus arătate și acest motiv de apel este nefondat.

Având în vedere că în ședința dela 8 Octombrie 1935, apelanta numai în subsidiar și numai dacă Curtea ar găsi că și acest motiv de apel sus arătat este nefondat, fiindcă nu ar fi fost suficient devedit, a deferit intimatului jurământul decizor ce a formulat și prezentat la dosar.

Având în vedere că asupra jurământului deferit în ședința dela 16 Octombrie 1935, s'a ivit divergență în sensul că d-nii Consilieri S. Rădulescu și V. Șerbănescu, au fost de părere că apelul făcut de Maria Mihăescu, nefiind dovedit pe baza probelor administrate, urmează a se admite jurământul deferit, iar d-l Consilier Camil Demetrescu a fost de părere că apelul este nefondat și că jurământul este inadmisibil fiind dat în subsidiar și neconcludent.

Că, judecându-se în divergență chestiunea dacă jurământul este admisibil în principiu, Curtea în majoritate, în afară de d-l Consilier Camil Demetrescu, care și-a menținut opiniunea, a găsit pentru motivele mai jos arătate, că jurământul este admisibil în principiu.

Având în vedere că jurământul este admisibil în principiu, deoarece jurământul decizoriu poate fi deferit atât prin concluziuni principale, cât și subsidiare, întrucât potrivit art. 1210 cod. civ., jurământul decizoriu poate fi dat în tot cursul procesului și deci impli, cit și în mod subsidiar, când partea recurge la el ca la un mijloc extrem în temerea că mijloacele de probă pe care le-a invocat în principal, ar putea să fie respinse de instanța de judecată sau să fie găsite nesuficiente din punctul de vedere al puterii lor doveditoare.

În acest caz, evident că instanța înaintea căreia s'a propus jurământul, dacă găsește că probele care au fost invocate principal, nu sunt de natură a soluționa litigiul, sau dacă din ele, așa cum au fost administrate, nu rezultă dovezi care s'au căutat a se face, urmează să admită jurământul, bine înțeles dacă faptele asupra cărora poartă, sunt personale și concludente.

Având în vedere că în ce privește faptul dacă jurământul este sau nu concludent, Curtea, în majoritate, în afară de d-nii Consilieri S. Rădulescu și V. Șerbănescu, cari și-au menținut opiniunea, cum că jurământul este concludent, pentru motivele mai jos arătate, constată că jurământul este neconcludent.

Având în vedere că prima întrebare din jurământ nu este concludentă și nu termină punctul în litigiu, fiindcă deși se arată valoarea nominală a acțiunilor specificate în întrebare, nu se arată și valoarea lor reală în 1932, așa că chiar dacă intimatul ar jura că a posedat acele acțiuni în 1932, discuția asupra acestui punct ar continua, pentru ca să se stabilească dacă, după cum susține apelanta, valoarea lor era de milioane, sau dacă, după cum susține intimatul, valoarea lor era redusă la zero, din cauza crizei bancare începută în 1928.

În ce privește punctul 2, din jurământ și anume dacă nu a cmis cu bună știință din declarația sa de asanare, aflată la dosar, din activul declarat, întreg activul său format din acțiuni sinin special din acțiunile Băncii Române de Finanțe, pe care cu buună știință nu le-a declarat, și acest punct, pentru aceleași motive de mai sus, e neconcludent, nearătându-se valoarea reală din 1932, a ziselor acțiuni, și în afară de aceasta, întrebarea e nedecizorie și inadmisibilă, întrucât este necesar să fi fost o omisiune de activ, or, nu se tranșează chestiunea inițială, dacă acele acțiuni avea vreo valoare, deci nu e vorba de activ și nici de rea credință.

În ce privește întrebarea 3-a din jurământ, referindu-se la două automobile, nu se poate admite fiindcă apelanta nu le-a arătat în motivele apelului său și cererea rămâne străină cauzei.

În ce privește întrebarea 4-a, este deasemenea neconcludentă, fiindcă nu se referă la activ de acțiuni, emise de intimat, în declarația sa dela 1932, după cum arată motivarea apelului, ci de interesele neprecizate sau poate de plăți de salariu.

În ce privește întrebarea 5-a, și anume dacă în calitate sa de fost reprezentant al Soc. Skoda, nu mai are de încasat vreun drept bănesc și cât anume, pe care cu bună știință a omis a-l declara la activ ca creanță în patrimoniul său cu ocazia declarației de asanare din 1932, și această întrebare este străină procesului, întrucât nu este conformă cu motivele apelului.

În ce privește întrebarea 6-a, fiind vorba de o întrebare complexă, care cuprinde fapte streine procesului, lucru ce o face inadmisibilă, deasemenea este neconcludentă.

Că astfel fiind, jurământul urmează a fi respins ca neconcludent și în consecință și apelul ca nefondat.

Pentru aceste motive respinge.

Semnați: A. Bogdan, C. Demetrescu, I. Zenovie.

OPINIUNE

Subsemnații S. Rădulescu și Victor Șerbănescu, Consilieri ai Curții, rămânem la părerea că, întrucât mo-

tivele apelului făcut de Maria Mihăescu nu au fost dovedite cu probele invocate și administrate de apelantă, urma să i se admită acesteia cererea făcută în subsidiar de a deferi jurământ decizoriu intimatului N. D. Protopopescu, asupra punctelor formulate prin foaia de jurământ și prin care tindea a dovedi decăderea acestuia dela beneficiile legii de asanare, întrucât a omis cu rea credință o parte din activul său.

Motivele pe care ne întemeiem această părere, sunt că jurământul astfel cum se găsește deferit și formulat, este admisibil în principiu și concludent.

Este admisibil în principiu, deoarece jurământul decizoriu poate fi deferit atât prin concluziuni principale cât și subsidiare, întrucât potrivit art. 1210 cod. civ., jurământul decizoriu poate fi dat în tot cursul procesului, și deci implicit și în mod subsidiar, când partea recurge la el ca la un mijloc extrem în temerea că mijloacele de probă pe care le-a invocat în principiu, ar putea să-i fie respinse de instanța de judecată, sau să fie găsite insuficiente din punctul de vedere al puterii lor doveditoare.

În acest caz evident, că instanța înaintea căreia s'a propus jurământul, dacă găsește că probele care au fost invocate în principal nu sunt de natură a soluționa litigiul, sau dacă din ele așa cum au fost administrate, nu rezultă dovezi care s'au căutat a se face, urmează să admită jurământul, bine înțeles dacă faptele asupra cărora poartă, sunt personale și concludente.

Jurământul deferit în speță este și concludent, deoarece el poartă asupra unui fapt personal de natură a soluționa litigiul.

Intr'adevăr, jurământul ca și interogatorul trebuie să poarte asupra unui fapt personal al aceluia căruia i se deferă și de care să atârne soluțiunea procesului. Interpretarea, caracterizarea sau valoarea faptului recunoscut astfel de parte, urmând a se face însă de către instanța de judecată.

Astfel, când în speță prin înrebările formulate de apelantă, în foaia de jurământ, se tinde să se facă dovada că intimatul N. D. Protopopescu, a mai posedat și altă avere pe care a omis-o să o treacă în activul său, jurământul privește un fapt personal și este concludent în cauză, deoarece art. 10 din legea asanării, decade din beneficiul ei pe cel ce a omis o parte din activul său.

Faptul că legea prin art. 10 citat, prevede că omisiunea să fie făcută cu rea credință, nu poate lipsi de concludență jurământul, astfel cum a fost formulat, deoarece partea are a răspunde, după cum s'a arătat mai sus, numai asupra faptului său personal dacă a omis sau nu o parte din activul său, căci asupra faptului dacă această omitere s'a făcut cu sau fără rea credință, are să decidă Curtea, după felul cum s'a răspuns de parte la întrebările ce i s'au pus sub jurământ, coroborate cu celelalte elemente ale cauzei, astfel cum rezultă din dosar.

De asemenea nu poate fi socotit ca neconcludent jurământul deferit de apelantă, pe motivul invocat de

intimat și anume că chiar dacă s'ar fi omis a se declara oarecare bunuri, ele sunt fără valoare, deoarece iarăși, după cum s'a spus mai sus, intimatul nu are a răspunde decât asupra faptului său personal, cu privire la omiterea unei părți din activ, căci asupra faptului dacă partea omisă din activ constituie sau nu o valoare reală, Curtea va avea să se pronunțe, apreciind după celelalte elemente produse de părți.

Aceste sunt motivele care ne determină să rămânem la opinia că jurământul deferit de apelanta Maria Mihăescu intimatului N. D. Protopopescu este admisibil și concludent.

Semnați : S. Rădulescu, V. Șerbănescu.

NOTA. — Cu privire la chestiunea dacă jurământul este admisibil d-l consilier Camil Demetrescu, deosebindu se de părerea majorității și menținându-și opiniunea, este de intres juridic a da aci și motivele din opiniunea d-sale făcută la data când s'a ivit divergența :

Din sistemul codului civil rezultă că jurământul decizoriu este asemănător unei tranzacții, ce sfârșește definitiv și imediat procesul, el este asemuitor și autorității lucrului judecat, pentru că are efect de îndată și mai mare decât al hotărârei judecătoreșilor întrucât acestea rămân supuse căilor legale de atac, iar jurământul prestat nu ; Caracteristica acestui jurământ constă și în faptul că partea care îl deferă, renunță la toate concluziunile ei anterioare, întrucât litigiul se rezolvă în asemenea caz numai prin deferirea, referirea și prestarea jurământului ;

Din chiar natura acestui jurământ, rezultă imposibilitatea că el să constituie o probă subsidiară, fiindcă simpla afirmare sau denegare a lui, independenț și peste probele anterioare aduce deciziă procesului, fiindcă el este o probă de prim rând și nu una subsidiară, adică secundară și sprijinitoare a celorlalte probe,

Pentru aceste motive, jurământul decizor este inadmisibil, când este deferit în mod subsidiar și condiționat, pentru ca atunci când el este deferit, instanța nu se mai ocupă de celelalte probe invocate de acel care deferă jurământul pentru dovedirea cererei sau excepției sale ; că atunci când partea deferă jurământul numai în mod subsidiar și după ce a prezentat succesiv probele de cari a înțeles să se servească pentru dovedirea cererei sale, hotărârea asupra litigiului nu mai poate ca să depindă în mod exclusiv de jurământul ce a deferit ; că în consecință jurământul deferit în asemenea condiții nu poate fi considerat decât ca supletoriu.

Că, în ceiace privește acest jurământ considerat ca supletoriu, față de cele expuse mai sus, nefiind dubiu în cauză, nu este locul ca să fie dat de instanță (1219 c. civ.)

Semnat : Camil Demetrescu.